

Адміністративне право і процес

УДК 342.951:347.77(477)

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.19623257>

Адміністративно-правові механізми імплементації стандартів ЄС у сфері інтелектуальної власності в умовах воєнного стану

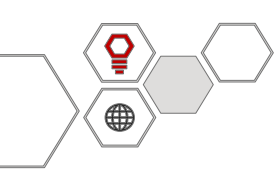
Ониськів Петро Петрович,

аспірант ЗВО «Львівський університет бізнесу та права», Україна,

<https://orcid.org/0009-0005-8552-8908>

Прийнято: 11.12.2024 | Опубліковано: 30.12.2024

Анотація. У статті досліджено адміністративно-правові механізми імплементації стандартів Європейського Союзу у сфері інтелектуальної власності (ІВ) в Україні в умовах воєнного стану. Проаналізовано структуру асquis ЄС у сфері ІВ, включаючи зобов'язання за Угодою про асоціацію між Україною та ЄС, ключові директиви (зокрема Enforcement Directive 2004/48/ЄС, Директиву 2019/790/ЄС про авторське право на цифровому ринку) та регламенти, а також міжнародні договори (TRIPS, конвенції WIPO). Розкрито зміст нормативного, інституційного та процедурного компонентів адміністративно-правового механізму захисту ІВ як системи юридично організованого впливу на суспільні відносини. Охарактеризовано інституційну архітектуру: функції Національного офісу інтелектуальної власності (НОІВ), створеного Законом № 703-IX, Антимонопольного комітету України (АМКУ), Державної митної служби та міжвідомчих координаційних структур. Особливу увагу приділено деформаціям адміністративно-правових

механізмів, спричиненим воєнним станом: призупиненню перебігу строків для всіх процедур у сфері ІВ на підставі спеціального закону від квітня 2022 року, спрощенню процедур подачі документів із застосуванням кваліфікованого електронного підпису, обмеженням щодо суб'єктів з Російської Федерації та Білорусі, а також нормативному закріпленню можливості примусового ліцензування в інтересах національної безпеки та охорони здоров'я відповідно до статті 31 Угоди TRIPS. На основі компаративного аналізу досвіду Хорватії, Румунії, Молдови та Грузії запропоновано оптимальну поетапну модель імплементації *acquis* ІВ, яка враховує подвійний тиск воєнного часу та євроінтеграційних зобов'язань. Обґрунтовано рекомендації щодо пріоритизації ключових нормативних актів ЄС (*enforcement*, прикордонні заходи, фармацевтичні патенти) та використання інструментів технічної допомоги (EU4IP, IP Key, Twinning).

Ключові слова: інтелектуальна власність, адміністративно-правовий механізм, імплементація, *acquis* ЄС, Угода про асоціацію, воєнний стан, НОІВ, митний контроль, примусове ліцензування, євроінтеграція.

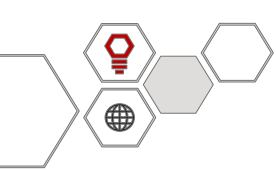
Administrative and legal mechanisms for implementing EU intellectual property standards under martial law

Petro Onyskiv,

Postgraduate Student, Lviv University of Business and Law, Ukraine,

<https://orcid.org/0009-0005-8552-8908>

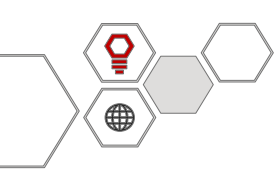
Abstract. The article examines administrative and legal mechanisms for implementing European Union intellectual property (IP) standards in Ukraine under martial law. The structure of the EU IP *acquis* is analysed, including obligations

under the EU-Ukraine Association Agreement, key directives (notably the Enforcement Directive 2004/48/EC and the Digital Single Market Copyright Directive 2019/790/EU) and regulations, as well as international treaties (TRIPS, WIPO conventions). The normative, institutional, and procedural components of the administrative and legal mechanism for IP protection, understood as a system of legally organised influence on social relations, are explored in detail. The institutional architecture is characterised, specifically the functions of the National Intellectual Property Office (NIPO) established by Law No. 703-IX, the Antimonopoly Committee of Ukraine (AMCU), the State Customs Service, and inter-agency coordination structures. Special attention is given to distortions in administrative and legal mechanisms caused by martial law: the suspension of procedural deadlines for all IP procedures under the special law of April 2022, simplified document submission procedures using qualified electronic signatures, restrictions on entities from the Russian Federation and Belarus, and the statutory provision for compulsory licensing in the interests of national security and public health in accordance with Article 31 of the TRIPS Agreement. Based on a comparative analysis of the experiences of Croatia, Romania, Moldova, and Georgia, an optimal phased model for implementing the IP acquis is proposed, accounting for the dual pressure of wartime conditions and European integration obligations. Recommendations are substantiated regarding the prioritisation of key EU regulatory acts (enforcement, border measures, pharmaceutical patents) and the use of technical assistance instruments (EU4IP, IP Key, Twinning).

Keywords: intellectual property, administrative and legal mechanism, implementation, EU acquis, Association Agreement, martial law, NIPO, customs control, compulsory licensing, European integration.

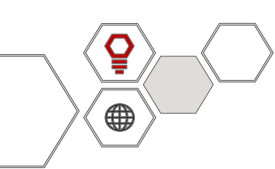
Постановка проблеми. Інтеграція України до Європейського Союзу передбачає масштабну адаптацію національного законодавства до acquis

communautaire, зокрема у сфері інтелектуальної власності (ІВ). Угода про асоціацію між Україною та ЄС (далі – УА) визначає конкретні зобов'язання щодо гармонізації нормативно-правових актів, інституційного зміцнення та процедурного вдосконалення механізмів охорони ІВ. Повномасштабне вторгнення Російської Федерації, розпочате 24 лютого 2022 року, та запроваджений у зв'язку з ним воєнний стан кардинально змінили умови функціонування органів державної влади. Виник безпрецедентний «подвійний тиск»: з одного боку – необхідність виконання євроінтеграційних зобов'язань, з іншого – потреба адаптації правових механізмів до екстремальних умов збройного конфлікту.

Адміністративно-правові механізми імплементації стандартів ЄС у сфері ІВ охоплюють систему нормативних, інституційних та процедурних інструментів, через які державні органи реалізують відповідну політику. На відміну від судового захисту, ці механізми зорієнтовані передусім на адміністрування, превентивні заходи (реєстрацію, перевірки, санкції) та оперативне реагування на порушення. В умовах воєнного стану постає низка специфічних проблем: призупинення строків, обмежений доступ до реєстрів, кадровий дефіцит, санкційні обмеження. Ця сукупність чинників потребує системного наукового аналізу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні засади правового забезпечення інтелектуальної власності в контексті євроінтеграції висвітлені у працях ряду вітчизняних дослідників. Н. В. Бочарова у монографії, присвяченій конституціоналізації інтелектуальної власності, обґрунтувала необхідність переосмислення конституційних гарантій ІВ-прав в умовах інформаційного суспільства та економіки знань, визначивши конституційне закріплення ІВ як передумову ефективної імплементації міжнародних стандартів [1]. Ю. Капіца у фундаментальному дослідженні права інтелектуальної власності Європейського Союзу системно розкрив

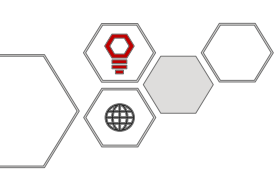

формування інститутів ІВ-права ЄС, проаналізувавши ключові директиви та регламенти й окресливши основні напрями їх розвитку, що становить важливий орієнтир для українського законодавця [2].

Процедурний вимір адміністративно-правового забезпечення ІВ у країнах ЄС досліджували П. В. Макушев та А. В. Хрідочкін, які розкрили поняття та зміст процедур публічного адміністрування у сфері ІВ, виокремивши типові процедурні моделі реєстрації, контролю та оскарження рішень ІВ-офісів [3]. О. Волощенко проаналізувала проблеми удосконалення права інтелектуальної власності в умовах євроінтеграції, зосередившись на необхідності узгодження національного законодавства із *acquis* та виявивши конкретні нормативні прогалини [4]. Н. В. Бочарова в іншій роботі дослідила роль двосторонніх торговельних угод у забезпеченні прав ІВ, показавши, що Угода про асоціацію функціонує як основний інструмент наближення стандартів охорони до рівня ЄС [5].

Вплив цифрової трансформації на правотворчість у сфері ІВ дослідили І. В. Арістова та Ю. А. Карпик, обґрунтувавши, що цифрова економіка та європейська інтеграція спільно формують нову парадигму ІВ-законодавства, яка вимагає адаптації як матеріальних, так і процесуальних норм [6]. Н. С. Педченко та Л. С. Франко розглянули державну політику захисту ІВ як інструмент стимулювання інноваційного розвитку національної економіки, наголосивши на взаємозв'язку між ефективністю адміністративних механізмів охорони ІВ та інвестиційною привабливістю країни [7]. В. Андріяш проаналізував пріоритети державного регулювання ІВ у зарубіжних країнах, виокремивши кращі практики, які Україна може адаптувати на шляху до членства в ЄС [8].

Г. Є. Міджин у дисертації «Адміністративно-правовий механізм захисту інтелектуальної власності в Україні» визначив такий механізм як «систему юридично організованого впливу на суспільні відносини у сфері ІВ за

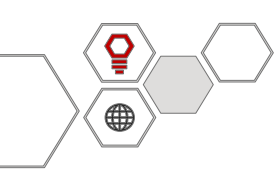

допомогою заходів правового та організаційного характеру» [9], комплексно проаналізувавши його нормативний, інституційний та процедурний компоненти. Робота заклала теоретичну основу для подальших досліджень, однак виконана до початку повномасштабної війни й не враховує впливу воєнного стану.

С. Барбашин у аналітичному огляді для Міжнародної асоціації із захисту ІВ (AIPPI) системно описав зміни у сфері охорони ІВ в Україні під час війни: механізм призупинення строків спеціальним законом від квітня 2022 року та перехід на електронне подання заявок [10]. Цінність публікації полягає у фіксації нормативних новел першого року війни, проте аналіз обмежений описовим рівнем без компаративного та прогнозного вимірів. О. Жухевич у практичному путівнику з патентного законодавства (ICLG, 2024) систематизував ключові аспекти патентного права України: правову невизначеність щодо строків дії патентів під час воєнного стану, підстави примусового ліцензування для потреб національної безпеки та охорони здоров'я, а також Національну стратегію розвитку ІВ на 2024–2030 роки із орієнтиром на гармонізацію з Європейською патентною конвенцією [11].

Аналітичні звіти Європейської Комісії (SWD, 2024) містять комплексну оцінку прогресу України в імплементації *acquis* у сфері ІВ: серед досягнень зафіксовано ухвалення нового Закону про авторське право та зміцнення митного контролю, серед прогалин – несвоєчасну імплементацію окремих директив і нефункціонуючий ІР-суд [12, 13]. Доповнюють картину матеріали IPR Group щодо ІР-положень Угоди про асоціацію [14], огляд EUIPO про запуск проєкту EU4IP для Грузії, Молдови та України [15], а також практичний аналіз митних заходів протидії контрафакту [16].

Разом із тим у наявній літературі залишається невирішеною проблема комплексного аналізу взаємозв'язку між деформаціями адміністративно-правових механізмів, спричиненими воєнним станом, та необхідністю

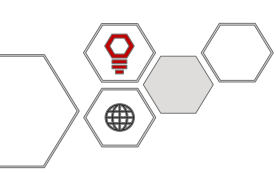

виконання євроінтеграційних зобов'язань у сфері ІВ. Бракує досліджень, що поєднували б компаративний підхід із розробкою оптимальної поетапної моделі імплементації в умовах збройного конфлікту.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Мета статті – комплексно проаналізувати адміністративно-правові механізми імплементації стандартів ЄС у сфері інтелектуальної власності в Україні в умовах воєнного стану та обґрунтувати оптимальну поетапну модель їх реалізації. Для досягнення цієї мети поставлено такі завдання: визначити структуру *acquis* ЄС у сфері ІВ та зобов'язання України за Угодою про асоціацію; розкрити зміст нормативного, інституційного та процедурного компонентів адміністративно-правового механізму захисту ІВ; охарактеризувати інституційну архітектуру (НОІВ, АМКУ, митниця, координаційні структури); проаналізувати деформації адміністративно-правових механізмів, спричинені воєнним станом; на основі компаративного аналізу запропонувати оптимальну модель імплементації *acquis* ІВ в умовах «подвійного тиску».

Виклад основного матеріалу. Євроінтеграційний *acquis* у сфері інтелектуальної власності охоплює конкретні положення Угоди про асоціацію, директиви та регламенти ЄС, а також міжнародні договори (TRIPS, конвенції WIPO). Розділ IV (глава 9) УА зобов'язує Україну імплементувати норми ІР-директив, а Додаток XXII встановлює режим взаємної охорони географічних зазначень: усі GI ЄС підлягають охороні в Україні, а винні GI України – у ЄС [14]. Зобов'язання включають прийняття законодавства про грошові компенсації за затримку, посилення прикордонного контролю (стаття 207 УА вимагає ефективних процедур щодо товарів, підозрюваних у порушенні ІВ) [14] та відшкодування додаткового строку захисту фармацевтичних патентів.

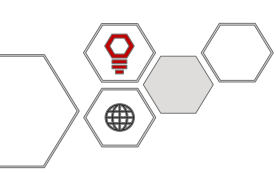
Україна взяла на себе зобов'язання наблизити національне законодавство до ряду європейських актів. Enforcement Directive 2004/48/ЄС про захист прав ІВ потребує імплементації: її норми про ефективні заходи

захисту, включно з тимчасовими, мають бути відображені у процесуальних кодексах. Регламент (ЄС) 2017/1001 про торговельну марку ЄС передбачає еквівалентні стандарти реєстрації та захисту торговельних марок із новими принципами апеляції. Директива 2019/790/ЄС про авторське право на цифровому ринку вимагає змін у законах про авторське право щодо розширеної охорони суміжних прав, статусу орфанних творів та цифрових ліцензій [2]. Крім того, *acquis* охоплює правила про бази даних, добросовісну конкуренцію та комерційну таємницю.

Угода про асоціацію передбачає поетапну реалізацію вимог. Перший і другий етапи (гармонізація законодавства, правила імплементації) Україна завершила [12], однак подальші етапи – адаптація процесів та судові реформи – потребують додаткових зусиль. Європейська Комісія у звітах 2023–2024 років фіксує певний рівень підготовки: ухвалено Закон «Про авторське право» відповідно до глави 9 УА, проте деякі впроваджувальні акти ще не прийняті [12, 13]. Комісія кваліфікує стан як часткову готовність і рекомендує продовжити адаптацію норм авторського та промислового права, а також законодавства про комерційну таємницю [12]. Окремо наголошено на необхідності протидіяти піратству й контрафакту, забезпечити функціонування ІР-суду та розширити співпрацю з EUIPO [12, 13]. Результати скринінгу *acquis* засвідчують прогалини, особливо у сфері авторського та промислового права: Україні рекомендовано завершити прийняття низки підзаконних актів [13]. Виконання графіку асоціації в галузі ІВ загалом потребує активізації; деякі затримки зумовлені воєнним станом, інші – хронічними організаційно-кадровими та бюрократичними проблемами [10, 12].

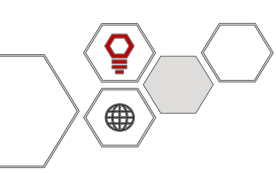
Визначивши зобов'язання України за *acquis* ЄС, доцільно перейти до характеристики адміністративно-правового механізму їх реалізації. Г. Є. Міджин визначає адміністративно-правовий механізм захисту ІВ як систему

юридично організованого впливу на суспільні відносини у сфері ІВ за допомогою заходів правового та організаційного характеру [9]. Механізм складається з трьох компонентів: нормативного, інституційного та процедурного. Нормативний компонент охоплює підзаконні акти, що деталізують положення законів про ІВ в умовах імплементації стандартів ЄС. Зокрема, затверджені Кабінетом Міністрів і НОІВ правила реєстрації торговельних марок та промислових зразків (2023 р.) уніфікують процедури з європейськими стандартами, скорочуючи строки розгляду та спрощуючи подачу документів [13]. Інституційний компонент утворюють органи влади з відповідними функціями: НОІВ, Державна митна служба та АМКУ. Процедурний компонент регламентує алгоритми дій: державну реєстрацію об'єктів ІВ, видачу дозволів, контроль (моніторинг ринку, оформлення протоколів порушень) і накладання адміністративних санкцій [3]. Митна практика, наприклад, передбачає внесення прав до Реєстру об'єктів ІВ [16]; за сигналом ризик-аналізу митниця призупиняє оформлення товарів, що можуть порушувати інтелектуальну власність, а правовласник ініціює процедурне рішення про знищення або відповідний адміністративний спір.

Адміністративні механізми принципово відрізняються від судових тим, що забезпечують попередню профілактику та притягнення до відповідальності без формального судового розгляду. Імплементація стандартів ЄС значною мірою залежить саме від ефективності адміністративного механізму: стаття 11 Директиви 2004/48/ЄС вимагає, щоб державні органи своєчасно та ефективно застосовували заходи для припинення порушень. Запровадження електронних заявок НОІВ і взаємодія з європейськими організаціями спрямовані саме на операціоналізацію механізму та підвищення прозорості його роботи.

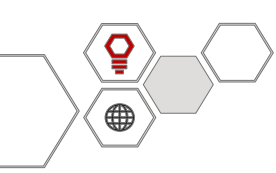
Описана структура адміністративно-правового механізму становить організаційну рамку, проте її дієвість визначається конкретною інституційною архітектурою. Головний орган у сфері ІВ – Національний офіс інтелектуальної

власності (НОІВ), створений Законом № 703-IX у жовтні 2022 року [17]. НОІВ є державним органом при Міністерстві економіки, що формує й реалізує державну політику в галузі ІВ. Офіс об'єднав функції колишнього Укрпатенту: веде державні реєстри патентів, торговельних марок, дизайнів, проводить експертизи та видає свідоцтва [17]. До його компетенції також покладено імплементацію нового Закону про авторське право, запровадження Апеляційної палати та впровадження ІТ-інфраструктури реєстрів.

Антимонопольний комітет України у сфері ІВ діє переважно через захист від недобросовісної конкуренції: розглядає практики, що підривають справедливу конкуренцію (зокрема незаконне використання чужих брендів), накладає штрафи на порушників та інформує бізнес про стандарти ринкової поведінки. Хоча АМКУ безпосередньо не реєструє об'єкти ІВ, його рішення у конкуренційних справах слугують додатковим засобом захисту ІВ-прав. Державна митна служба відповідає за прикордонні заходи щодо ІВ. В Україні діє митний реєстр ІВ-об'єктів – база даних торговельних марок, промислових зразків, творів, на які видано свідоцтва чи реєстрації [16]. За інформацією реєстру митники зупиняють ввезення або вивезення товарів, що можуть порушувати відповідні права [16]. Митні органи таким чином реалізують положення статті 207 УА, яка зобов'язує застосовувати прикордонні заходи проти імпорту контрафакту [14]. Додатково реалізується проєкт EU4IP (EUIPO), спрямований на створення мережі ІР-фахівців при митницях України для вдосконалення прикордонного нагляду [15].

Від 2023 року при Кабінеті Міністрів діє міжвідомча координаційна структура з питань ІВ, що об'єднує представників Мінекономіки, Міністерства юстиції, НОІВ, АМКУ, МЗС, СБУ та інших відомств [18]. Структура покликана синхронізувати заходи з імплементації ЄС-стандартів, моніторити виконання зобов'язань за Угодою про асоціацію та оперативно реагувати на виклики. Інституційна модель України загалом відповідає вимогам *acquis*:

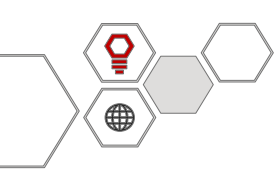

створено спеціалізований ІВ-офіс, чітко розподілено функції між НОІВ, АМКУ та митницею. Однак запланований ІР-суд, попри офіційну реєстрацію у 2020 році, досі не є операційним [11], а координація enforcement-зусиль залишається недостатньою [12].

Охарактеризована інституційна архітектура зазнала суттєвих деформацій після запровадження воєнного стану 24 лютого 2022 року. Закон «Про захист інтересів осіб у сфері інтелектуальної власності під час воєнного стану» (набрав чинності 13 квітня 2022 р.) призупинив перебіг строків для всіх процедур у сфері ІВ: від моменту введення воєнного стану до його скасування плюс 90 днів на відновлення процедур [10]. Практично це означає, що сплата за продовження патенту чи подання апеляції не обмежені заздалегідь визначеним строком – відлік призупинено. Законодавець прагнув запобігти втраті прав у період, коли фізичні та юридичні особи обмежені у своїх можливостях [10]. На практиці норма зберегла чинність прав, але спричинила накопичення справ, що потребуватимуть розгляду після завершення воєнного стану.

Закони та укази про воєнний стан при цьому не зупинили роботу органів ІВ. З листопада 2022 року функції НОІВ виконує новостворений орган на базі реорганізованого Укрпатенту [19], що діє відповідно до ІР-законодавства. Національні та міжнародні заявки приймаються у звичному порядку, переважно електронно [10]. Формальні вимоги значно спрощено: на час війни дозволено подавати скани документів з кваліфікованим електронним підписом без нотаріального завірення [10]. Заяви розглядаються з урахуванням припинення строків, тож заявники отримують індивідуальні додаткові строки для процесуальних дій [10, 19].

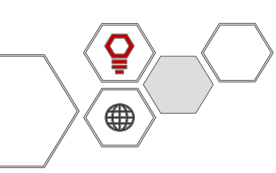
Водночас воєнний стан спричинив суттєві ускладнення. Доступ до реєстрів став обмеженим: в умовах блекаутів і кібератак деякі бази даних НОІВ та митниці функціонували з перебоями. Фізичні архіви НОІВ частково

евакуйовані або переведені в онлайн, що уповільнило отримання витягів та копій старих свідоцтв. Апеляційна палата НОІВ фактично не функціонувала у 2022–2023 роках через мобілізацію та вимушені відпустки працівників. Кадрові конкурси на посади експертів затримувалися. Окремо слід відзначити обмеження стосовно суб'єктів з Російської Федерації та Білорусі: Україна призупинила або анулювала охорону ІВ-об'єктів, право власності на які належало юридичним чи фізичним особам з країн-агресорів. Заявки та розгляди за їх участю часто залишаються незавершеними [10].

Через воєнний стан було також тимчасово скасовано дію Цивільного кодексу в частині строків давності, що вплинуло на виплату ліцензійних винагород. Ця норма спричинила правову невизначеність і потребує законодавчого уточнення [11]. На позачерговій сесії у квітні 2022 року Кабінет Міністрів отримав право дозволяти використання винаходів для медичних або оборонних потреб без згоди патентовласника за умови обов'язкового відшкодування [11]. Норма кореспондує зі статтею 31 Угоди TRIPS про винятки через надзвичайну ситуацію. Хоча станом на 2024 рік жодної примусової ліцензії затверджено не було, саме патентне законодавство закріплює можливість примусового ліцензування в інтересах безпеки та охорони здоров'я [11] – інструмент, значущий у разі дефіциту критично важливих винаходів.

Війна, отже, тимчасово призупинила або змусила адаптувати низку процедур у сфері ІВ. Баланс між безпековими обмеженнями та зобов'язаннями за Угодою про асоціацію залишається делікатним. Додаткові строки й мораторії дали бізнесу змогу зберегти права під час війни [10, 11], проте Європейська Комісія очікує доведення тимчасовості затримок. Показово, що окремі рішення воєнного часу (зокрема автоматичне продовження будь-якого патенту до кінця війни) спричинили неоднозначне тлумачення і потребують

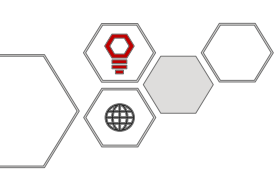

законодавчого уточнення [11]. Позиція держави однозначна: воєнний режим не може породжувати незворотних змін у стосунках із ЄС.

Аналіз деформацій воєнного часу закономірно підводить до питання про оптимальну модель імплементації; орієнтиром тут слугує досвід інших країн. У Хорватії (вступ до ЄС у 2013 р.) наближення ІВ-правил було інтегроване у ширшу програму постконфліктної відбудови: фахівці зазначають, що Хорватія широко запозичила практики ЄС щодо антиконкурентного захисту та адміністративних санкцій за порушення ІВ ще до вступу [20]. Грузія і Молдова (асоційовані з 2014 р.) проходять подібний шлях: інтеграція в систему EU4IP, активна технічна допомога (EUIPO IP Key, Twinning-проекти) сприяли оновленню законів про авторське право та розбудові НОІВ і митниці [15, 18]. Порівняльний аналіз пріоритетів державного регулювання ІВ у зарубіжних країнах засвідчує, що успішні моделі імплементації ґрунтуються на поєднанні інституційного зміцнення з послідовною адаптацією нормативної бази [8].

Оптимальна модель імплементації в умовах «подвійного тиску» має поєднувати пріоритетність і фазування. На першому етапі доцільно зосередитись на елементах *acquis*, критичних для статусу кандидата та безпосередньо пов'язаних з національною безпекою: імплементації Enforcement Directive 2004/48 (ключової для економічної стабільності), положень митного регламенту 608/2013 про прикордонний контроль, а також норм щодо фармацевтичних патентів. Реформи мають враховувати особливості воєнного режиму – передбачати, зокрема, процедурні вікна для модифікації патентів і марок на потреби Збройних Сил та медичних закладів.

На подальших етапах слід розгортати вимоги аудіовізуального права, стандарти авторського права на цифровому ринку та вдосконалювати механізм колективного управління правами [6]. У сфері адміністративних процедур необхідно поетапно завершувати цифровізацію: впровадити ERP-систему зв'язку між митницею та НОІВ, створити електронні апеляційні

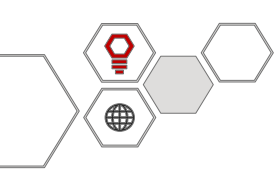

провадження, поширити онлайн-реєстри для громадськості. Окремо потрібен нормативний акт про форс-мажорні обставини для правовласників – аналог умови продовження строків у цивільному праві, що дасть змогу уникнути неоднозначного застосування воєнного законодавства [4]. Інструменти ЄС – програми Twinning, TAIEХ, IP Key [15] – забезпечують технічну підтримку цих заходів. Формалізація консультаційних рад з участю бізнесу посилить зворотний зв'язок між регулятором і ринком [7]. Такий підхід передбачає розбудову прозорості, адаптивної системи, здатної функціонувати і в воєнних реаліях, і на шляху до повноцінного членства в Європейському Союзі.

Висновки. Імплементация *acquis* ЄС у сфері інтелектуальної власності під час воєнного стану вимагає як належної адміністративної основи (НОІВ, АМКУ, митниця), так і гнучких нормативних заходів (воєнні закони, механізми продовження строків). Адміністративно-правовий механізм захисту ІВ як система юридично організованого впливу на відповідні суспільні відносини складається з нормативного, інституційного та процедурного компонентів, кожен з яких зазнав суттєвих деформацій внаслідок збройного конфлікту.

Україна досягла помітного прогресу: створено спеціалізований НОІВ як центральний орган ІВ-політики, зміцнено митний контроль, ухвалено новий Закон про авторське право, розпочато публікацію *enforcement*-статистики. Водночас зберігаються виклики: несвоєчасна імплементация окремих директив ЄС, відсутність функціонуючого ІР-суду, обмежена спроможність Апеляційної палати НОІВ в умовах війни, недостатня координація між *enforcement*-інституціями.

Запропонована модель поетапної імплементации дозволяє збалансувати безпекові потреби воєнного часу та євроінтеграційні зобов'язання. На першому етапі пріоритет отримують норми *enforcement* та прикордонні заходи, а також режим прав для секторів оборони та медицини; на подальших

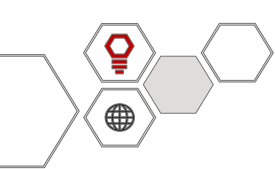

етапах – ширший масив норм авторського права, комерційної таємниці та промислового дизайну. Ключові інструменти реалізації – програми техдопомоги ЄС (EU4IP, IP Key, Twinning) та консультаційні ради за участю бізнесу.

Перспективи подальших досліджень пов'язані з аналізом ефективності впроваджених механізмів після завершення воєнного стану, оцінкою функціонування майбутнього ІР-суду та розробкою методології моніторингу відповідності українського ІВ-законодавства асquis ЄС на етапі переговорів про вступ.

Список використаних джерел

1. Бочарова Н. В. Конституціоналізація інтелектуальної власності в умовах інформаційного суспільства і економіки знань : монографія / за ред. М. О. Баймуратова. Дніпро : Інновація, 2019. URL: https://lib.duan.edu.ua/images/PDF/avtoreferatu/pravo/abs_pravo_2.pdf
2. Капіца Ю. Право інтелектуальної власності Європейського Союзу: формування, інститути, напрями розвитку. Bohdan Books, 2023. URL: <https://books.google.com/books?id=0JQkEQAAQBAJ>
3. Макушев П. В., Хрідочкін А. В. Поняття та зміст процедур публічного адміністрування у сфері інтелектуальної власності в країнах Європейського Союзу. *Вісник Університету імені Альфреда Нобеля. Серія: Право*. 2021. № 1. С. 111–118. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/vunobpr_2021_1_17.pdf
4. Волощенко О. Проблеми удосконалення права інтелектуальної власності в умовах євроінтеграції. *Підприємництво, господарство і право*. 2019. № 4. С. 10–14. URL: <http://www.pgp-journal.kiev.ua/archive/2019/4/3.pdf>

5. Бочарова Н. В. Роль двосторонніх торговельних угод у забезпеченні прав інтелектуальної власності. *Альманах міжнародного права*. 2020. Вип. 23. С. 151–159. URL: http://inlawalmanac.mgu.od.ua/v23/amp_23.pdf#page=151

6. Aristova I. V., Karpik Y. A. Вплив цифрової економіки та європейської інтеграції на правотворчість у сфері інтелектуальної власності в умовах розбудови інформаційного суспільства та інформаційного законодавства в Україні. Baltija Publishing, 2020. URL: <http://www.baltijapublishing.lv/omp/index.php/bp/catalog/download/35/542/1150-1>

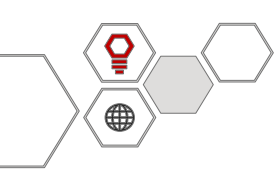
7. Педченко Н. С., Франко Л. С. Державна політика захисту інтелектуальної власності як інструмент стимулювання інноваційного розвитку національної економіки. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Серія «Економічні науки»*. 2022. № 1 (105). С. 106–114. URL: <http://puet.poltava.ua/index.php/economics/article/download/109/100>

8. Андріяш В. Пріоритети державного регулювання інтелектуальної власності в зарубіжних країнах: можливості для України. *Літопис Волині*. 2023. Вип. 28. С. 338–343. URL: <http://www.litopys.volyn.ua/index.php/litopys/article/download/452/387>

9. Міджин Г. Е. Адміністративно-правовий механізм захисту інтелектуальної власності в Україні : дис. ... канд. юрид. наук. Львів, 2021. 300 с. URL: https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/3741/1/midjin_d.pdf

10. Barbashyn S. Intellectual property protection in Ukraine during the war. *AIPPI Newsletter*. 2024. URL: <https://www.aippi.org/news/intellectual-property-protection-in-ukraine-during-the-war/>

11. Zhukhevych O. Patent Laws and Regulations – Ukraine. *ICLG*. 2024. URL: <https://iclg.com/practice-areas/patents-laws-and-regulations/ukraine>

12. European Commission. Staff Working Document – Ukraine 2024 Report. SWD(2024)699. Brussels, 2024. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:52024SC0699>

13. European Commission's Ukraine 2024 Report: what is said about IP. *HOIB*. 2024. URL: <https://nipo.gov.ua/en/eurocommission-ukraine-2024-report/>

14. IPR Group. IP protection provisions of the EU-Ukraine Association Agreement. Digest #01. 2019. URL: <https://iprgroup.info/ip-protection-provisions-of-the-eu-ukraine-association-agreement/>

15. EUIPO. Signing ceremony IP cooperation project in Georgia, Moldova and Ukraine. 2023. URL: <https://internationalipcooperation.eu/en/eu4ip/news/signing-ceremony-ip-cooperation-project-georgia-moldova-and-ukraine>

16. Ukrainian Law Firms. Anti-Counterfeiting and Piracy. 2024. URL: <https://2024.ukrainianlawfirms.com/reviews/anti-counterfeiting-and-piracy/>

17. Новий етап реформи сфери ІВ. *HOIB*. 2022. URL: <https://nipo.gov.ua/novy-etap-reformy-sfery-iv/>

18. Про гармонізацію законодавства України з *acquis* ЄС. *HOIB*. 2024. URL: <https://nipo.gov.ua/olena-orliuk-zustrich-z-yevropeiskymy-kolehamy/>

19. Інформація про організацію виконання повноважень Національного органу інтелектуальної власності в умовах воєнного стану. *Укрпатент*. 2022. URL: https://ukrpatent.org/uk/articles/industrial_property-info

20. Croatia enters the EU – what it means for IP. *Lexology*. 2013. URL: <https://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=c98ca257-2fbc-4165-b00c-81de9ffeba90>